

Kainuun hyvinvointialue
Talousarvio 2024 ja
taloussuunnitelma 2025-2027
Laadintaohje

Aluehallitus 12.6.2023

Sisällys

1. Hyvinvointialueiden ja talouden yleinen tilannekuva	2
1.1 Hyvinvointialueiden ja sote-uudistuksen tilannekuva	2
1.2 Kainuun hyvinvointialueen tilannekuva	2
2. Kainuun hyvinvointialueen organisaatio, strategia ja riskienhallinta	3
2.1 Organisaatio	3
2.2 Strategia	4
2.3 Järjestämissuunnitelma	5
2.4 Riskienhallinta	6
3. Talousarvion valmisteluprosessi	6
3.1 Talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset	6
3.2 Hyvinvointialueiden rahoitus	8
3.2.1 Hyvinvointialueiden rahoitus yleisesti sekä painelaskelma	8
3.2.2 Kainuun hyvinvointialueen rahoitus	11
3.3 Käyttötalouden arviointi ja suunnittelun ohjeistus	13
3.4 Investointien suunnittelu	18
3.5 Talousarvioprosessin aikataulu ja yhteyshenkilöt	19

1. Hyvinvointialueiden ja talouden yleinen tilannekuva

1.1 Hyvinvointialueiden ja sote-uudistuksen tilannekuva

Hyvinvointialueiden 2023 talouden ennusteet ennakoivat kansallisesti alijäämää. Ennusteissa on joitain hyvinvointialueita, joiden ennuste jää alle 100 euron asukasta kohden. Pääasiallisesti alijäämäennusteet ovat 200 euron/asukasta molemmilla puolilla. Viidellä hyvinvointialueella, joihin myös Kainuu kuuluu, alijäämäennuste ylittää 300 euroa/asukas. Kansallisesti on kyse noin 800–900 miljoonan euron alijäämäennusteesta, joka on ollut tiedossa jo pitemmän aikaa. On epätodennäköistä, että hyvinvointialueet pystyvät toimeenpanemaan loppuvuoden 2023 aikana mittavat talouden sopeuttamistoimet. Monet eri hyvinvointialueiden sopeuttamistoimista ovat rakenteellisia, joten niiden vaikutus tulee näkymään viiveellä.

Koska hyvinvointialueiden talous on kauttaaltaan alijäämäistä, on ilmeistä, että rahoittavien ministeriöiden on tavalla tai toisella korjattava rahoitusvajetta. Korjaamisen tapa on rahoituslain mukaisesti takapainotteinen. Vuoden 2023 alijäämät on katettava vastaavilla ylijäämillä viimeistään tilivuonna 2025.

Maan hallitus on vaihtumassa kesän 2023 aikana. Tätä kirjoitettaessa hallitusneuvottelut ovat käynnissä, mutta tulevan hallituksen suunnitelmista ei ole vielä hyvinvointialueiden rahoituksen suhteen tietoa. Voidaan hyvällä syyllä odottaa sitä, että riittävää ja varmaa tietoa hyvinvointialueiden rahoituksesta ei saada nopeasti. Rahoitukselliseen epävarmuuteen on syytä hyvinvointialueilla sopeutua. On oletettavaa, että joku osa nyt syntyvistä alijäämistä on kompensoitava lisäämällä hyvinvointialueiden perusrahoitusta. Lisäämisen taso, tapa tai aikataulu on avoin.

Kansallisesti tärkeä asia hyvinvointialueiden talouden suhteen ovat myös lainsäädännön lisävaatimusten toimeenpano. Mikäli edellisen hallituksen henkilöstömitoitukseen ja hoitotakuuseen liittyvät uudistukset toteutetaan, on kohtuullista odottaa uudistusten täysimääräistä rahoitusta ja lisäkustannuksia aiheuttavien heijastusvaikutusten huomioimista rahoituksessa.

1.2 Kainuun hyvinvointialueen tilannekuva

Kainuun hyvinvointialueen taloussuunnittelun näkökulmasta on keskeistä paikantaa Kainuun ennustettujen alijäämien kokoluokka. Kainuun hyvinvointialueen ennustettu alijäämä on asukaskohtaisesti viiden suurimman joukossa. On realistista odottaa, että valtion mahdollinen lisärahoitus ei kata kokonaisuudessaan puuttuvaa rahoitusosuutta. Kainuun hyvinvointialueen talous ei tule todennäköisesti tasapainottumaan lisääntyvän tulorahoituksen kautta. Ei ainakaan kokonaisuudessaan. On pikemminkin realistista olettaa, että tällä hetkellä ennustetusta noin 23 miljoonan alijäämästä vuodelle 2023 ainakin 10 miljoonaa on tasapainotettava Kainuun hyvinvointialueen omin sopeutustoimin. Sopeutustoimien on oltava nopeita ja vaikuttavia, jotta kestävä ja tasapainoinen talous saavutetaan.

Kainuun vahvuutena talouden tasapainotuksessa on organisaation pienuus ja vakiintuneisuus, joka luo pohjan nopeille toimenpidesuunnitelmille ja niiden toteutukselle. On selvää, että muutokset edellyttävät myös poliittista päätöksentekokykyä. Kainuun heikkoutena verrattuna sirpalemaakuntiin on se, että hallinnon yhdistämisestä ei saada suoria ja välittömiä hyötyjä.

Kainuun hyvinvointialueen talousarvion valmistelua leimaa niukkuus ja tarve löytää nopeita ja vaikuttavia tasapainotuksen keinoja kokoluolaltaan noin 2–2,5 % kokonaismenoista. Sopeutus täytyy tehdä menojen kautta, koska tulo-rahoituksen merkittävin tekijä ovat asiakasmaksut, joiden lisäämisellä on lainsäädännöstä tulevat rajoitukset.

2. Kainuun hyvinvointialueen organisaatio, strategia ja riskienhallinta

2.1 Organisaatio

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio rakentuu järjestäjän puolelle kuuluvasta hyvinvointialueen johdosta, ydinprosesseista ja omasta palvelutuotannosta. Johdolla tarkoitetaan aluehallitusta- ja valtuustoa, hyvinvointialuejohtajaa, hänen alaisuudessaan toimivaa järjestämisen tukea sekä hänen määräämänsä hyvinvointialueen johtoryhmän jäseniä. Järjestämisen tukeen kuuluvat toiminnot ovat palvelujen ohjaus, suunnittelu, seuranta ja valvonta, strateginen johtaminen, talous- ja resurssiohjaus, palvelujen strateginen hankinta, tiedolla johtaminen, YTA-yhteistyö, koulutus- ja tutkimustoiminnan ohjaus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä viestintä.

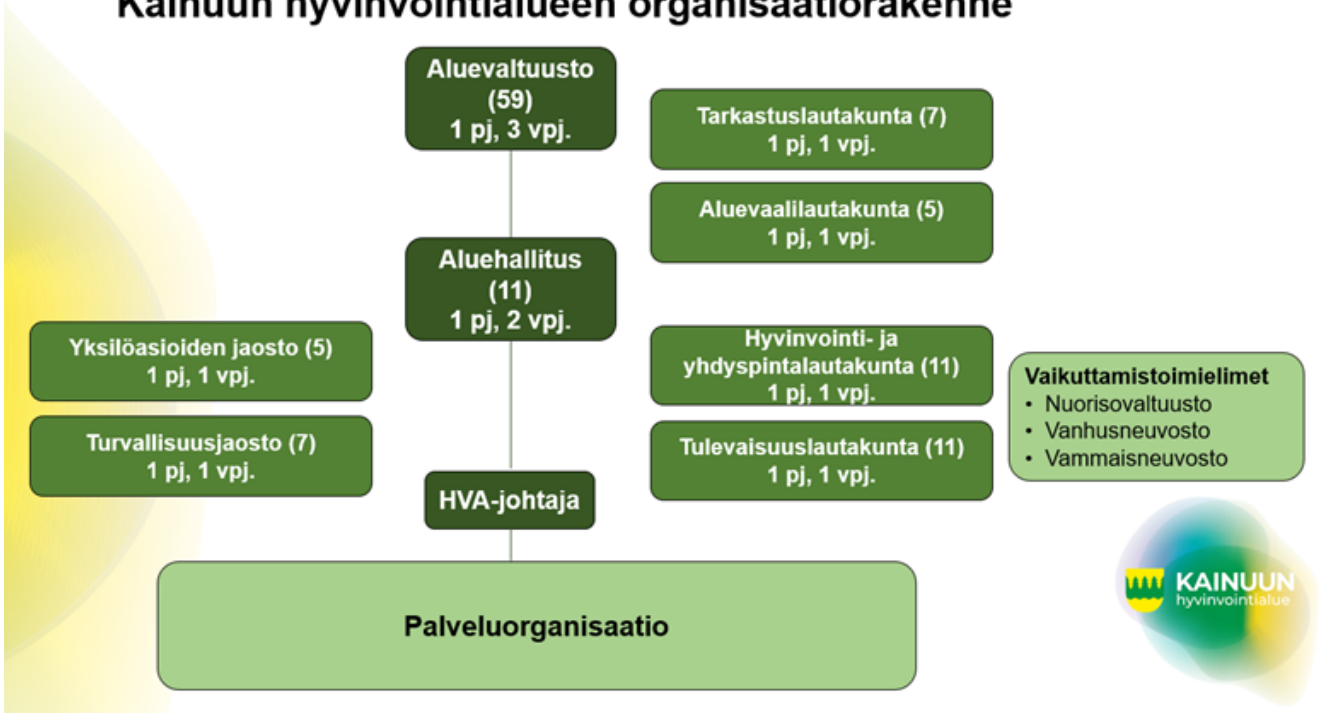
Hyvinvointialueen organisoitumismalli, jossa on oman tuotannon toimialueiden ja ostopalvelutuotannon ylittävät poikkihallinnolliset asiakaspalveluprosessit (ydinprosessit).

Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto jakautuu toimialueisiin, palvelualueisiin ja palveluyksiköihin. Palveluyksiköiden alla voi osassa palvelutuotantoa olla toimintayksiköitä. Toimialueita ovat tuotannon hallinto- ja tukipalvelut, terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, akuuttihoidon ja pelastuksen palvelut, sosiaali- ja perhepalvelut sekä ikäihmisten palvelut. Toimialueita johtavat toimialuejohtajat.

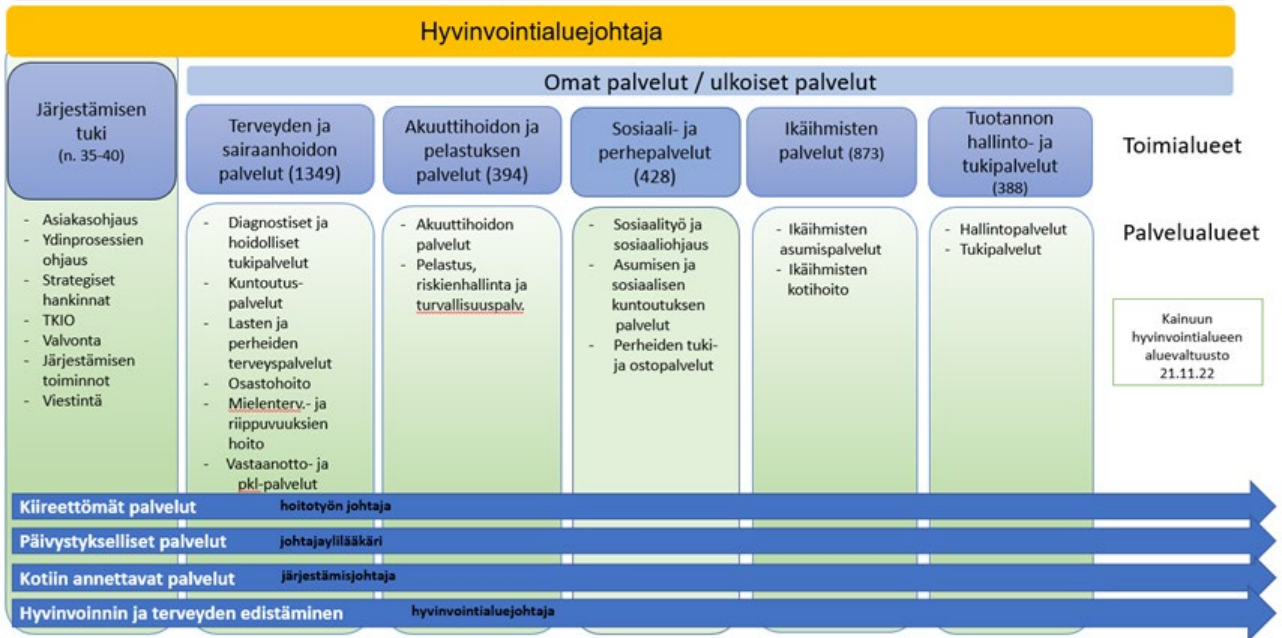

Kainuun hyvinvointialueen organisaatiorakenne

Aluehallitus, aluevaltuusto, poliittiset toimielimet, osallisuustoimielimet

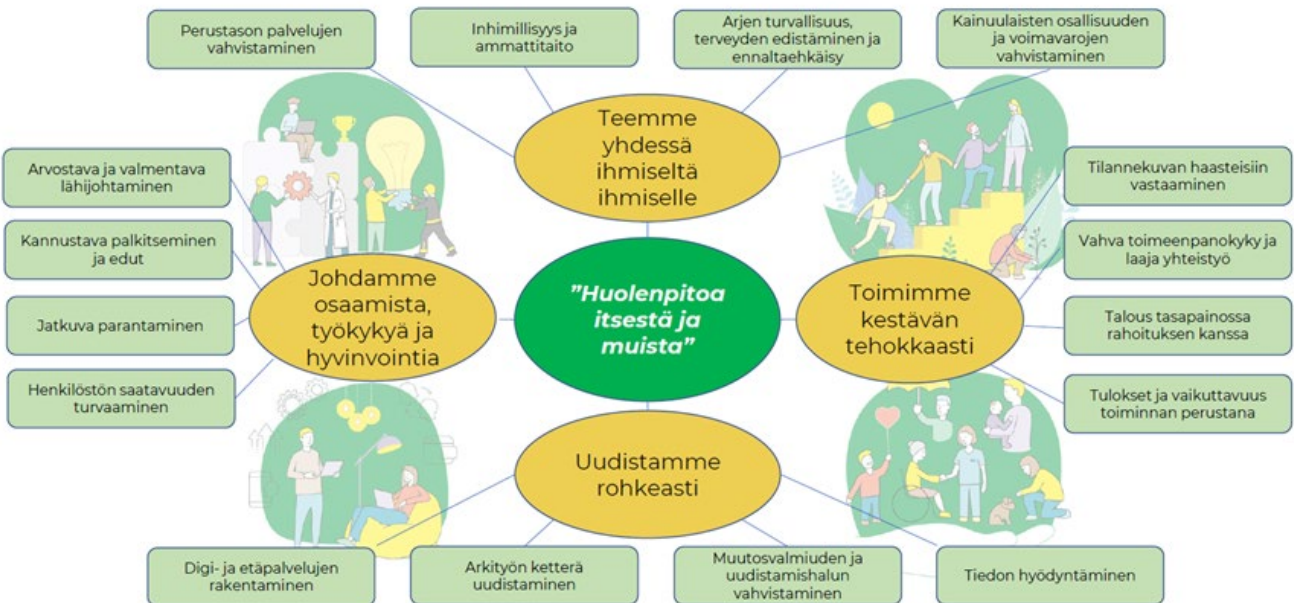

2.2 Strategia

Kainuun hyvinvointialueen strategia vuosille 2023–2025 on hyväksytty aluevaltuustossa

21.11.2022. Kainuun hyvinvointialueen strategia koostuu neljästä painopistealueesta, jotka on laadittu asiakastyön, henkilöstön, uudistumisen ja talouden näkökulmista.

Kainuun hyvinvointialueen strategia 2022 - 2025

2.3 Järjestämissuunnitelma

Kainuun hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma vuosille 2023–2025 on hyväksytty aluevaltuustossa 24.4.2023. Tarkempi toimeenpanosuunnitelma on päätetty aluehallituksessa 22.5.2023.

Järjestämissuunnitelma toteuttaa Kainuun hyvinvointialueen strategisia linjauksia ja toimii uudistamis- ja sopeuttamisohjelmana, jonka tavoitteena on turvata kainuulaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut sekä yhteensovittaa käytettävissä olevat resurssit ja palvelutarpeet talouden tasapainottamiseksi. Järjestämissuunnitelman tarkoitus tiivistyy hyvinvointialueen perustehtävään "Terveyttä, turvaa ja hyvinvointia".

Järjestämissuunnitelman toimeenpano toteutetaan asteittain eri vaiheissa vuosina 2023–2025. Tulevat vaiheet aikataulutetaan osaksi hyvinvointialueen normaalia toiminnan ja talouden suunnittelua.

[Järjestämissuunnitelma](#)

JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN LINJAUKSET

- **Asiakkuuksien hallinnan ja ohjauksen tehostaminen**
 - **Digipalveluiden ja teknologian hyödyntäminen**
 - **Kotiin annettavien palveluiden vahvistaminen**
- **Lähipalveluiden uudistaminen sekä päivystyspalveluiden turvaaminen**
- **Kokonaisuudessaan kustannustehokkaampiin järjestämistapoihin siirtyminen**

2.4 Riskienhallinta

Hyvinvointialueen talousarvion yhteydessä tulee suorittaa ja esittää riskien arviointi suunnittelukauden talouden ja toiminnan osalta. Kainuun hyvinvointialueen riskienhallintapolitiikkaa on valmisteltu työryhmässä kevään 2023 aikana ja politiikka on tulossa päätöksentekoon alkusyksystä. Riskienhallinnan raportoinnista ja dokumentoinnista ohjeistetaan lisää syksyn 2023 aikana.

3. Talousarvion valmisteluprosessi

3.1 Talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset

Laki hyvinvointialueesta ohjaa hyvinvointialueiden toimintaa ja myös talousarvion suunnittelua (Laki hyvinvointialueesta 13. luku §15). Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa

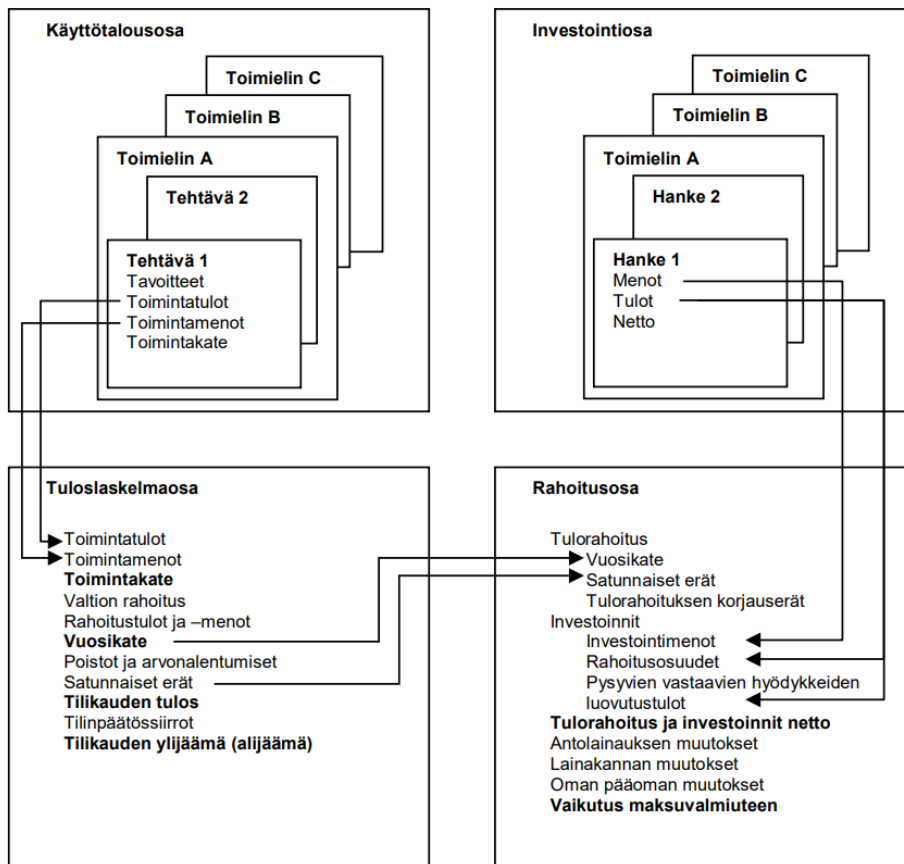

hyväksytään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon kuuluu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarviossa esitetään hyvinvointialueen tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Hyvinvointialue voi tosin rahoittaa investointeja lainalla, mikäli hyvinvointialueelle on myönnetty lainanottovaltuus.

Aluehallitus hyväksyy talousarvion ja -suunnitelman kehukset sekä laadintaohjeet. Aluevaltuusto hyväksyy talousarvion ja -suunnitelman, jossa hyvinvointialueelle asetetaan toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota.

Kuva 1. Hyvinvointialueen talousarvio- ja suunnitelmarakenne.

3.2 Hyvinvointialueiden rahoitus

3.2.1 Hyvinvointialueiden rahoitus yleisesti sekä painelaskelma

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin laskennalliseen yleiskatteiseen valtion rahoitukseen sekä toimintatuloihin kuten maksu- ja myyntituloihin, tukiin ja avustuksiin.

Rahoituksen yleiskatteellisuus tarkoittaa, että hyvinvointialueet voivat itsenäisesti määritellä rahoituksen käyttökohteet. Hyvinvointialueet voivat tuottaa palveluita itse, yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa, hankkimalla niitä markkinoilta tai asiakkaille annettavien palvelusetelien kautta.

Rahoituksen laskennallisuus tarkoittaa, että hyvinvointialueen saama valtion rahoitus perustuu ennalta määrättyihin kriteereihin, jotka kuvaavat mahdollisimman hyvin kunkin hyvinvointialueen palvelutarvetta ja muita kustannuksia selittäviä olosuhdetekijöitä. Rahoitus ei siten perustu aluekohtaisiin toteutuneisiin kustannuksiin (poikkeuksena rahoituksen siirtymätasaus vuosina 2023–2029).

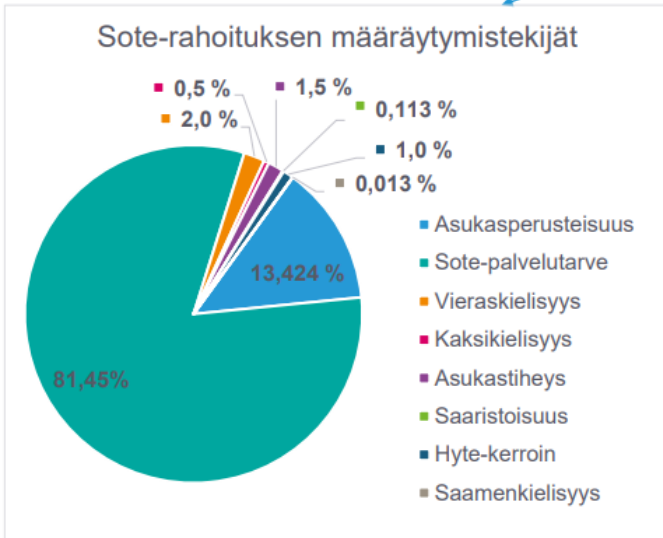
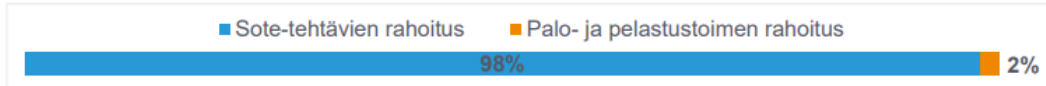
Hyvinvointialueille myönnetään valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimien riskitekijöiden perusteella. Lisäksi yhtenä rahoituskriteerinä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (nk. Hyte) kerroin, joka sisältää erilaisia terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kuvaavia indikaattoreita. Useiden eri laskennallisten kriteereiden avulla on pyritty varmistamaan, että hyvinvointialueiden erot palvelutarpeissa pystytään huomioimaan mahdollisimman kattavasti. Suurin rahoituskriteeri on THL:n tutkimukseen perustuva sosiaali- ja terveydenhuollon sote-palvelutarvekerroin, jonka perusteella määräytyy noin 80 % yleiskatteellisesta rahoituksesta.

Hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta noin 98 % muodostuu sote-tehtävien rahoituksesta ja 2 % palo- ja pelastustoimen rahoituksesta alla esitetyn kuvion mukaisesti.

Kuva 2. Hyvinvointialueiden laskennallisen rahoituksen määräytymistekijät

Hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitusmalli

Talousarvio-ohjetta laadittaessa viimeisin hyvinvointialueiden rahoituslaskelma vuodelle 2024 on julkaistu 4.4.2023 (VM). Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2024 on yhteensä noin 24,3 miljardia euroa. Rahoitus kasvaa vuoden 2023 rahoitukseen verrattuna noin 1,2 miljardia euroa, kun huomioon on otettu rahoituslain mukaiset korotukset ja yliopistosairaаліsän nettovaikutus.

Taulukko 1. Hyvinvointialueiden vuoden 2024 laskennallinen rahoitus

Vuoden 2024 laskennallinen rahoitus	
Rahoituserä	euroa
Sote-rahoitus vuonna 2023	22 585 616 314
Pela-rahoitus vuonna 2023	509 197 282
Rahoitus yhteensä vuonna 2023	23 094 813 596
Palvelutarve, sote	282 320 204
HVA-indeksi, sote	756 928 699
HVA-indeksi, pela	16 854 430
Uudet sote-tehtävät yhteensä	128 785 000
Yliopistosairaalalisä	130 574 593
Uudet pela-tehtävät yhteensä	0
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2024	23 884 224 810
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2024	526 051 712
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2024	24 410 276 521

Rahoituslaskelman pohjana on käytetty kuntien vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaisia sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen kustannustietoja. Koko maan rahoitusta on korotettu rahoituslain mukaisella palvelutarpeen kasvulla, valtiovarainministeriön kevään 2023 ennusteen mukaisella hyvinvointialueindeksillä vuodelle 2024 ja teknisessä julkisen talouden suunnitelmassa esitettyjen hyvinvointialueille kohdentuvien uusien ja laajentuvien tehtävien rahoituksella.

Hyvinvointialueiden laskennalliseen rahoitukseen lisätään yliopistosairaalalisän rahoitusta noin 130,6 miljoonaa euroa. Yliopistosairaalalisä otetaan huomioon myös hyvinvointialueiden siirtymätasauksissa vuodesta 2024 lukien.

Alla olevassa taulukossa on esitetty rahoituksen painelaskelma, joka kuvaa aluekohtaista rahoituksen kehittymistä vuosina 2024–2030. Painelaskelmassa rahoitusta korotetaan ennustevuosille 2025–2030 hyvinvointialueindeksin mukaisella koko maan hintaennusteella ja THL:n aluekohtaisilla palvelutarpeen kasvu-arvioilla. Laskelmassa on huomioitu myös rahoituslain mukainen palvelutarpeen määräaikainen korotus 0,2 %-yksiköllä vuosille 2024–2029 (vuodesta 2025 lähtien arvioidusta kasvusta huomioidaan 80 %). Laskelma huomioi myös aluekohtaiset siirtymätasaukset.

Taulukko 2. Hyvinvointialueiden painelaskelma vuosille 2024–2030

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosille 2024-2030, milj. euroa							
VM/KAO 4.4.2023							
Hyvinvointialue	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Helsinki	2 723	2 820	2 930	3 036	3 136	3 255	3 372
Vantaa+Kerava	1 070	1 121	1 172	1 223	1 272	1 325	1 378
Länsi-Uusimaa	1 787	1 876	1 972	2 055	2 134	2 221	2 307
Itä-Uusimaa	391	411	433	456	480	505	526
Keski-Uusimaa	807	841	876	911	945	986	1 025
Varsinais-Suomi	2 089	2 184	2 290	2 395	2 510	2 630	2 726
Satakunta	1 004	1 034	1 065	1 096	1 125	1 159	1 193
Kanta-Häme	757	787	816	844	870	900	930
Pirkanmaa	2 299	2 398	2 496	2 593	2 687	2 790	2 892
Päijät-Häme	896	934	977	1 019	1 066	1 114	1 151
Kymenlaakso	834	857	882	906	930	958	987
Etelä-Karjala	575	592	611	629	647	668	688
Etelä-Savo	714	733	755	775	795	818	842
Pohjois-Savo	1 226	1 268	1 314	1 358	1 400	1 447	1 494
Pohjois-Karjala	789	822	857	893	932	973	1 005
Keski-Suomi	1 198	1 239	1 279	1 321	1 362	1 410	1 457
Etelä-Pohjanmaa	918	950	983	1 017	1 048	1 085	1 119
Pohjanmaa	793	819	845	872	897	928	957
Keski-Pohjanmaa	315	328	343	358	373	390	402
Pohjois-Pohjanmaa	1 813	1 896	1 987	2 077	2 171	2 255	2 338
Kainuu	378	392	405	417	430	443	456
Lappi	932	969	1 011	1 051	1 096	1 142	1 181
Manner-Suomi yht.	24 309	25 271	26 299	27 302	28 308	29 403	30 427

Hyvinvointialuekohtaiset rahoituslaskelmat päivittyvät vielä vuoden 2023 aikana. Lopulliset laskelmat vuodelle 2024 julkaistaan loppuvuodesta 2023.

3.2.2 Kainuun hyvinvointialueen rahoitus

VM:n viimeisimmän laskelman mukaan Kainuun hyvinvointialueen laskennallinen rahoitus vuonna 2024 on 380,9 M euroa. Kainuun siirtymätasaus on negatiivinen, mikä pienentää rahoitusta 2,5 M euroa. Kainuun hyvinvointialueen rahoitus yhteensä on täten 378,5 M euroa. Asukasta kohden rahoituksen määrä on 5 367 euroa.

Kainuun hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus on 365,2 M euroa, joten tämän hetken tiedon mukaan rahoitus kasvaisi 13,3 M euroa (+3,6 %).

Talousarvion laadinnassa käytetään alustavasti rahoitustietona annettua 378,5 M euroa. Rahoitusarviota päivitetään syksyn aikana, kun VM:n laskelmat päivittyvät.

Taulukko 3. Yhteenvedo hyvinvointialueiden rahoituksesta vuodelle 2024

Yhteenvedo hyvinvointialueiden rahoituksesta vuodelle 2024

VM/KAO 4.4.2023

Alla on kuvattu arvio hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoituksesta, joka muodostuu laskennallisesta rahoituksesta, siirtymätasauksesta sekä rahoituslain 35 § 8 mom. mukaisesta lisäyksestä.

Siirtymätasauksen ja rahoituslain 35 §:n 8 mom. mukaisen lisäyksen laskenta kuvataan erillisessä laskelmassa (kts. Hyvinvointialueiden rahoituksen siirtymäkausi 2023-2029, 4.4.2023).

Hyvinvointialueen laskennallinen yleiskatteinen rahoitus esitetään kriteereittäin euromääräisinä summina ja euroa per asukas.

Yhteenvedo arviosta hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoituksesta (TP21, TP22 ennakkotiedot)

Hyvinvointialue	Asukasluku	Siirtyvät kustannukset 2022, euroa	Laskennallinen rahoitus vuonna 2024, euroa	Siirtymätasaus vuonna 2024, euroa	Rahoituslain 35 § 8 mom. mukainen lisäys, euroa	Rahoitus yhteensä, euroa	Rahoitus yhteensä, euroa/asukas
Helsinki	664 028	2 461 344 592	2 578 918 625	143 376 261	962 901	2 723 257 787	4101
Vantaa+Kerava	280 495	934 912 669	1 072 041 658	-2 520 302	402 117	1 069 923 473	3814
Länsi-Uusimaa	486 346	1 558 678 727	1 808 520 268	-21 908 533	694 543	1 787 306 278	3675
Itä-Uusimaa	98 972	347 912 770	418 667 446	-27 423 791	144 019	391 387 673	3955
Keski-Uusimaa	203 192	716 220 933	788 050 048	18 780 260	292 174	807 122 482	3972
Varsinais-Suomi	485 567	1 854 227 444	2 188 732 565	-100 562 646	705 632	2 088 875 551	4302
Satakunta	212 566	919 794 600	982 458 806	21 248 877	315 753	1 004 023 437	4724
Kanta-Häme	169 537	685 668 860	760 774 704	-3 725 358	250 029	757 299 375	4467
Pirkanmaa	532 671	2 018 912 718	2 304 849 501	-7 007 378	766 387	2 298 608 510	4315
Päijät-Häme	204 528	806 244 215	950 108 688	-54 195 154	301 615	896 215 148	4382
Kymenlaakso	159 488	766 178 115	793 373 135	40 641 806	238 647	834 253 588	5231
Etelä-Karjala	125 353	526 214 300	571 780 706	2 723 975	186 038	574 690 720	4585
Etelä-Savo	130 451	658 216 729	678 051 831	35 458 488	194 512	713 704 832	5471
Pohjois-Savo	247 689	1 118 196 358	1 225 533 531	0	363 902	1 225 897 433	4949
Pohjois-Karjala	162 540	710 840 235	851 189 050	-63 234 650	239 709	788 824 109	4853
Keski-Suomi	272 437	1 088 017 863	1 183 777 958	14 083 618	399 597	1 198 261 173	4398
Etelä-Pohjanmaa	190 774	834 628 752	917 614 314	0	281 650	917 895 964	4811
Pohjanmaa	176 323	719 514 295	777 991 510	15 131 946	257 708	793 381 164	4500
Keski-Pohjanmaa	67 805	282 843 455	333 828 902	-19 244 500	99 656	314 684 058	4641
Pohjois-Pohjanmaa	416 543	1 612 922 420	1 862 524 515	-49 868 070	606 584	1 813 263 029	4353
Kainuu	70 521	346 792 495	380 916 001	-2 516 555	105 044	378 504 489	5367
Lappi	175 795	832 219 455	979 942 758	-47 940 355	258 952	932 261 355	5303
Manner-Suomi yhteensä	5 533 611	21 800 502 000	24 410 276 521	-108 702 062	8 067 168	24 309 641 627	4393

Vaikka Kainuun hyvinvointialueen valtionrahoitus kasvaa tulevana vuotena, jatkuu taloudellinen tilanne yhä vaikeana. Alla olevassa taulukossa on esitetty rahoituslaskelma vuosille 2023–2027 oletuksella, että mitään sopeuttamistoimenpiteitä ei tehtäisi. Tällöin kassavarat olisi käytetty vuoden 2025 alussa. Tämä laskelma ei huomioi järjestämissuunnitelmassa päätettäviä toimenpiteitä, koska niiden euromääräiset kokonaisvaikutukset ovat vielä arvioimatta tuleville vuosille.

Toiminnan rahavirta		2023	2024	2025	2026
	Vuosikate	-14 869	-17 621	-16 793	-16 561
	Satunnaiset erät	0	0	0	0
	Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
		-14 869	-17 621	-16 793	-16 561
Investointien rahavirta		2023	2024	2025	2026
	Investointimenot	-5 062	-5 740	-11 478	-11 873
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				
		-5 062	-5 740	-11 478	-11 873
	Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 931	-23 361	-28 271	-28 434
Rahoituksen rahavirta		2023	2024	2025	2026
	Antolainauksen muutokset				
	Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0
	Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0
		0	0	0	0
	Lainakannan muutokset				
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	8 073	8 074	8 074	8 074
	Lyhytaikaisten lainojen muutos				
	Korollisten velkojen muutos	-8 073	-8 074	-8 074	-8 074
	Korolliset velat /vuosi	158 195	150 121	142 047	133 973
	Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
	Muut maksuvalmiuden muutokset				
	Rahoituksen rahavirta	-8 073	-8 074	-8 074	-8 074
	Rahavarojen muutos	-28 004	-31 435	-36 345	-36 508
Kassa / rahavarat		2023	2024	2025	2026
	kassa 1.1.	69 189	41 185	9 750	-26 595

3.3 Käyttötalouden arviointi ja suunnittelun ohjeistus

Kainuun hyvinvointialueen talousarvion laadinta suoritetaan uudella Afo- (=SAP Analysis for Microsoft Office) -ohjelmalla. Talousarviodot syötetään ohjelmaan palveluyksikkötasolle. Talousarviodokumentissa esitetään toimialue- ja palvelualueitasot. Kuluvaan vuoteen 2023 budjetissa aluevaltuustoon nähden sitova on hyvinvointialueen toimintakate.

Talousarviovalmistelussa toimialueiden vastuulla on huolehtia budjetin tarkkuudesta ja oikeellisuudesta, jotta budjetoituihin määrärahoihin ei sisälly yli- tai aliresursointia tai muita virheitä. Henkilöstökulujen arvioinnissa edellytetään erityistä tarkkuutta. Toimialueiden täytyy myös määrittellä kustannusten nousupaineet liittyen esimerkiksi väestön palvelutarpeisiin ja lainsäädännön muutoksiin ja sisällyttää nämä omaan käyttötalousbudjettiinsa. Lisäksi talousarviossa tulee huomioida järjestämissuunnitelmassa toimeenpantavat muutokset sekä talousarvio- että taloussuunnitelmavuosina. Taloussuunnitelmavuosien (2025–2027) kirjaaminen järjestelmään toteutetaan talouspalveluissa keskitetysti, joten toimialueiden suunnitelmavuosien tiedot ja muutokset on viestittävä talouspalveluihin viimeistään syyskuun aikana.

Talousarviot suunnitellaan toimialueittain nollatulokseen siten, että valtion rahoitus ja toimintatulot kattavat toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Toimialuekohtainen valtionrahoituksen raamijako tehdään elokuussa.

Tilikartta

Kainuun hyvinvointialueen tilikartta löytyy Kaimasta kohdasta Talous-Tilikartta-Kainuun hyvinvointialueen tilikartta. Vuoden 2023 tilikartta toimii pohjana vuoden 2024 suunnittelulle. Tilikartan välilehdiltä löytyy tiedot palveluysikkönumeroista, sisäisistä tilauksista, tulostileistä, arvonlisäverokoodeista, palveluluokista, kumppanikoodeista ja tositelajeista sekä hyvinvointialueen yhteystiedot ja pankkien BIC-koodit. Viimeiset palveluysikkömuutokset vuoden 2024 tilikarttaan on tehtävä elokuun aikana.

Toimintatuotot ja -kulut

Palveluysikköiden toimintatuotot ja -kulut syötetään järjestelmään palveluysikköittäin ja kirjanpilotileittäin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja tarkistetaan lainsäädännön mukaan joka vuosi. Myös palveluysikköiden tulee seurata omaa toimintatuottojen kertymää sekä mahdollisten uusien tuottoerien ajantasaisuutta aktiivisesti vuoden aikana.

Taloussuunnittelussa on huomioitava seuraavat seikat ja kustannustasojen muutokset:

- Maksutuotot, indeksimuutokset ja lainsäädännön muutokset huomioitava
- Palveluiden ostot +3,3 %
- Palvelutuotannon myynti muille hyvinvointialueille +3,3 %. Mikäli tiedossa on tätä selvästi suurempia kustannustason muutoksia, on ne huomioitava realistisesti.
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat +3,3 %

Kustannusten nousu 3,3 % perustuu HVA-indeksin mukaiseen arvioon (3,31 %).

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut sisältävät palkat ja palkkiot, ansionmenetyksestä maksetut korvaukset sekä muut ennakonpidätyksen alaiset kustannusten korvaukset, joista maksetaan työnantajan sosiaaliturvamaksut. Ne sisältävät myös ennakonpidätyksen alaiset päivärahat, siviilipalvelusmiehille maksetut päivärahat sekä lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilöstösivukulut.

Henkilöstökuluissa varaudutaan 3,31 %:n palkankorotuksiin. Palkankorotukset on tallennettu järjestelmän taustatietoihin, joten ne tulevat lasketuksi mukaan automaattisesti henkilöstökuluja tallennettaessa lukittuja tilejä lukuun ottamatta. Mikäli palkkakuluja syötetään lukittujen tilien syöttölomakkeen kautta, syötettäviin kuluihin pitää lisätä 3,31 %:n suuruisen palkankorotusvaraus.

Palkkojen sivukulut kirjautuvat ao. tileille automaattisesti, kun palkkasummat syötetään palkkatileille ja sen jälkeen kulut lasketaan painikkeella "Lasketa kulut".

Palkkojen sivukulut vuoden 2024 talousarviossa:

411010 KuEI-maksu, palkkaperusteinen	16,78 %
415000 Sairausvakuutusmaksu	1,30 %
416000 Työttömyysvakuutusmaksu	2,04 %
417000 Tapaturmavakuutusmaksu	0,50 %
411050 Työkyvyttömyyseläkemaksu	1,00 %
418000 Taloudellinen tuki	0,034 %
Yhteensä	21,64 %

Kevan tasausmaksu vuonna 2024 on Kainuun hyvinvointialueelle arviolta 5,5 M euroa. Talouspalvelut budjetoivat Kevan tasausmaksun keskitetysti palveluyksiköittäin tilille 411020. Tiedot tasausmaksun suuruudesta palveluyksiköittäin tallennetaan syksyn aikana Y-asemalle.

Päätoimisen vakinaisen sekä määräaikaisen henkilöstön kesäkuun palkoista muodostetaan keskitetysti aineisto, joka siirretään henkilöstömenosuunnitteluosioon talousarviotyön pohjaksi. Keskitetysti siirretty palkka-aineisto sisältää lomarahaa 6 %.

Henkilöstömenojen budjetoinnissa huomioitava:

- Kaksi saman palveluyksikön syöttöpohjaa ei voi olla auki yhtä aikaa.
- Uusien vakanssien perustiedot ylläpidetään suunnittelujärjestelmässä ennen kuin niille voidaan suunnitella (uusi ominaisuus).
- Henkilöstömenot siirtyvät tallennuksen myötä automaattisesti palveluyksikön talousarvioon.
- Mikäli henkilön työsuhde päättyy suunnittelukaudella, syötetään budjettiin työssäolokuukausien määrä. Mikäli paikka täytetään, otetaan huomioon työssäolokuukausien määrässä.
- Jos työntekijä tekee kahdelle yksikölle töitä, on kustannustenjako (%) otettava huomioon.
- Mikäli henkilön henkilöstökustannukset halutaan nollata, merkitään budjetoidut kuukaudet nollassi.
- Avoimien vakanssien täyttöaste on arvioitava realistisesti ja budjetoitava henkilöstökulut sen mukaisesti. Kaikkia avoimia vakansseja ei siis automaattisesti budjetoida!
- Erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, ettei palkkakuluja budjetoida esim. määräaikaisten ja sijaisten osalta sekä palveluiden ostoihin että henkilöstökuluihin.

Lukittujen tilien kautta budjetoidaan ei-henkilötasolla olevat tehtävät. Lukittujen tilien kautta ei saa syöttää määräaikaisten tai vakinaisen henkilöstön palkkakuluja. Lukittujen tilien kautta syötettävissä ovat ainoastaan esimerkiksi seuraavat erät: tuntipalkat, työllisyysvaroin palkatut, kesätyöntekijät, työvuorolisät, hälytysrahat, ylityökorvaukset. Kaikkiin lukittujen tilien kautta syötettyihin kuluihin tulee olla täytettynä kommenttikenttään tiedot esitetyn määrärahan perusteesta.

Mikäli palveluyksikön henkilöstötiedoissa on korjattavaa, nmuutokset henkilöstösiirroista tulee ilmoittaa henkilöstöhallintoon eTyöpöydän kautta kohdasta "Palkkauksen/palvelussuhteen muutos", jossa muutos laitetaan kohtaan "Muutoksen syy" tekstinä.

Taloussuunnittelujärjestelmässä tehdyt muutokset eivät siirry siis itsestään henkilöstöhallinnon järjestelmiin.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot sisältävät Asiakaspalvelujen ostoja ja Muiden palvelujen ostoja.

Asiakaspalvelujen ostot ovat hyvinvointialueen asukkaille tarkoitettuja lopputuotepalveluja, joita ostetaan muilta palvelun tuottajilta. Asiakaspalveluista maksetaan täysi korvaus joko sopimukseen perustuen, maksusuutena hyvinvointialueelle tai ns. kotikuntakorvaus. Palvelusetelit kuuluvat myös asiakaspalvelujen ostoihin.

Määrärahat asiakaspalvelujen ostoihin muilta hyvinvointialueilta varataan tileille:

- 430516 Asiakaspalvelujen ostot hyvinvointialueilta Avohoito
- 430517 Asiakaspalvelujen ostot hyvinvointialueilta Laitushoito
- 430504 Asiakaspalvelujen ostot avohoito OYS ostot
- 430505 Asiakaspalvelujen ostot avohoito HUS ostot
- 430506 Asiakaspalvelujen ostot avohoito KYS ostot
- 430512 Asiakaspalvelujen ostot avohoito TYKS ostot
- 430513 Asiakaspalvelujen ostot avohoito TAYS ostot
- 430507 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito OYS ostot
- 430508 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito HUS ostot
- 430509 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito KYS ostot
- 430514 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito TYKS ostot
- 430515 Asiakaspalvelujen ostot laitushoito TAYS ostot

Muiden palvelujen ostot ovat palveluja, joita käytetään suoritetuotannossa. Tällaisia tilejä ovat esim. toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut, vakuutukset, rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut sekä majoitus- ja ravitsemuspalvelut.

Laboratoriopalvelujen ostojen tilit:

- 443006 Laboratoriopalvelut Pohjois-Suomen laboratoriokeskus (Nordlab)
- 443004 Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut Laboratoriopalvelut muut kuin Pohjois-Suomen laboratoriokeskukselta

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Kuluerään aineet, tarvikkeet ja tavarat sisällytetään näiden hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot.

Vaatteisto kirjataan seuraaville tileille:

- 45300 Vaatteisto (kengät, sisustustekstiilit, liinavaatteisto, suojavaatteet, kertakäyttövaatteet, muut tekstiilivalmisteet)
- 453001 Vaatteisto, henkilökunta
- 453002 Vaatteisto potilasvaatteet

Kalusto

Kalustotileille budjetoidaan muu kuin investointeihin luettava kalusto ja laitteisto. Käyttötalousmenoksi kirjataan hankinnat, jotka ovat alle 15 000 euroa.

Kalustohankintojen budjetoinnissa käytetään seuraavia tilejä:

458000 Kalusto

458002 It-kalusto

458003 Pienkalusto, mm. astiat

458005 Instrumentti- ja hoitovälineet

Avustukset

Avustukset sisältävät kotitalouksille maksetut tuet ja avustukset sekä yhteisöille myönnetty tuet ja avustukset.

Avustukset kotitalouksille ovat: Omaishoidon tuki, toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, vammaisille annetut avustukset sekä tukitoimet.

Muut toimintakulut

Palveluyksiköiden budjetteihin varataan vuokrasopimusten mukaiset määrärahat ulkoisista tiloista. Kunnilta vuokrattujen toimitilojen vuokramenot varataan tilille 482001, muiden rakennusten ja huoneistojen vuokrat tilille 482000. Tiedot vuokratukustannuksista tallennetaan syksyn aikana Y-asemalle kansioon: Sosiaali- ja terveydenhuolto - Talousarvio ja talouden seuranta – Talousarvio 2024 - Vuokrat 2024.

Tili 494000 Muut toimintakulut (esim. lunastukset, vahingonkorvaukset, henkilöstön merkkipäivä- ja kannustelahjat)

Sisäiset tuotot ja kulut

Sisäisiin eriin kuuluvien tuottojen ja kulujen budjetoinnin huolehtivat sisäisiä eriä laskuttavat palveluyksiköt. Talouspalvelut lähettävät taulukkopohjat laskuttaville palveluyksiköille ja täydennetyt taulukot palautetaan sähköpostilla taloussuunnittelu@kainuu.fi. Talouspalvelut tallentavat laskuttavien yksiköiden lähettämien tietojen pohjalta sisäiset laskutusmenot ja -tulot talousarvioon.

Vyörytyserät

Talouspalvelut kirjaa talousarvioon keskitetysti vyörytettävät tulo- ja menoerät. Tiedot varauksista tallennetaan syksyn aikana Y-asemalle Sosiaali- ja terveydenhuolto - Talousarvio ja talouden seuranta - Talousarvio 2024

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot varataan talousarvioon keskitetysti talouspalveluista.

Koulutus

Talousarvion laadintaan järjestetään koulutusta seuraavasti:

Ti 8.8.2023 klo 9.00–11.00 Teams

Ti 8.8.2023 klo 12.00–14.00 Teams

Lisäksi budjetointijärjestelmän käytöstä tehdään ohjevideo. Tästä tiedotetaan lisää elokuussa.

Koulutuksiin ilmoittaudutaan eTyöpöydän kautta.

3.4 Investointien suunnittelu

Investoinnilla tarkoitetaan kirjanpidollisessa mielessä hankintaa, jota voidaan hyödyntää palvelutoiminnassa tai joka tuottaa tuloa useampana vuotena. Investointeja ovat taseen pysyvien vastaavien erään kuuluvat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset, joiden taloudellinen pitoaika on useita tilikausia (vähintään 3 vuotta) ja hankinnan kokonaishinta on suurempi kuin 15 000 €. Investointi voi olla esimerkiksi maa-alueen, rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinta tai niiden perusparantaminen. Investointi voi olla myös muu pitkävaikutteinen meno kuten tietojärjestelmän tai osakkeiden hankinta tai osallistuminen toisen yhteisön investoinnin rahoittamiseen, silloin kun osallistumisesta on hyötyä myös hyvinvointialueen toiminnassa. Investoinneilla sidotaan siis taloudellisia voimavaroja pitkäaikaisesti tiettyyn kohteeseen.

Investoinniksi ei kuitenkaan lueta kiinteistöjen ylläpito- ja vuosikorjauksia sekä mahdollisia vahinkojen korjauksia. Nämä kustannukset esitetään talousarvion käyttötalouso-sassa ja kirjataan taseen sijasta ainoastaan tuloslaskelmaan kuluksi.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus, ja hyvinvointialueita koskee myös velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriön hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet.

Hyvinvointialueiden investointien suunnitteluprosessi menee valtion ohjauksen vuoksi hieman eriaikaisesti talousarviosuunnitteluvuosien kanssa. Hyvinvointialueiden investointisuunnitelma vuosille 2024–2027 on jo lähetetty ministeriöihin hyväksyttäväksi 31.12.2022. Eli vuoden 2024 investointisuunnitelman hyväksyminen tai tieto sen hylkäämisestä saadaan kesän 2023 aikana.

Hyvinvointialueen investointiesitys vuosille 2025–2028 on tehtävä ministeriöihin 31.12.2023 mennessä. Talouspalvelut keräävät toimialueiden investointiesitykset 15.9. mennessä. Toimialuejohtajat käyvät syys-lokakuun vaihteessa hyvinvointialueen johtajan kanssa keskustelut talousarvion ja investointisuunnitelmien sisällöistä ja esityksistä, jonka jälkeen

tehdään vielä tarvittaessa talouden sopeuttamisen kannalta tarvittavat muutokset sekä talousarvioon että investointisuunnitelmaan.

Hyväksytyjen investointiesitysten tallennus Afo-järjestelmään tehdään keskitetysti talouspalveluissa.

3.5 Talousarvioprosessin aikataulu ja yhteyshenkilöt

Talousarvioprosessin aikataulu

Kesäkuu

- Talousarvio-ohjeen käsittely aluehallituksessa 12.6.
- Henkilöstömenosuunnittelun pohjatiedot tallennetaan kesäkuun palkka-ajon perusteella

Elokuu

- Talousarviotietojen tallentamisen voi aloittaa järjestelmässä 1.8.
- Talousarvion laadintaan koulutus esihenkilöille ja budjettivastuullisille 8.8.

Syyskuu

- Toimialueiden talousarvioesitykset kirjattuna järjestelmään 15.9. mennessä
- Investointisuunnitelma vuosille 2025–2028 valmisteltu 15.9. mennessä

Lokakuu

- Talousarvion ja taloussuunnitelman alustava käsittely aluehallituksessa 2.10.
- Investointisuunnitelma vuosille 2025–2028 alustava käsittely aluehallituksessa 2.10.

Marraskuu

- Talousarvion ja taloussuunnitelman esittely yhteistyötoimikunnassa
- Investointisuunnitelma vuosille 2025–2028 esittely yhteistyötoimikunnassa
- Talousarvion ja taloussuunnitelman käsittely aluehallituksessa 27.11.

Joulukuu

- Talousarvion hyväksyminen aluehallituksessa 11.12.
- Talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen aluevaltuustossa 18.12.
- Investointisuunnitelma vuosille 2025–2028 hyväksyminen aluevaltuustossa 18.12.
- Hyväksytyn investointisuunnitelman vuosille 2025–2028 lähettäminen ministeriöön 31.12. mennessä.

Lisätietoja:

Talousjohtaja Eija Immonen, puh. 044 797 0656, eija.h.immonen@kainuu.fi

Taluspäällikkö Piia Rissanen, puh. 050 404 1224, piia.rissanen@kainuu.fi

Toimialueiden taloussuunnittelu ja taloussuunnitteluohjelman (SAP Afo) käyttö:

Ikäihmisten palvelut, Sosiaali- ja perhepalvelut sekä Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut:

Controller Marja-Liisa Leinonen, puh. 040 671 9038, marja-liisa.leinonen@kainuu.fi

Terveysten- ja sairaanhoidon palvelut, Akuuttihoito ja pelastuksen palvelut:

Controller Annastiina Pyy, puh. 040 640 2532, annastiina.pyy@kainuu.fi

Talouspäällikkö Piia Rissanen, puh. 050 404 1224, piia.rissanen@kainuu.fi

Vyörytykset ja sisäinen laskutus

Taloussuunnittelija Sari Pöllänen, puh. 044 710 1335, sari.m.pollanen@kainuu.fi

Taloussuunnittelija Taneli Pikkarainen, puh. 044 797 4099, taneli.pikkarainen@kainuu.fi

Investoinnit

Talouspäällikkö Piia Rissanen, puh. 050 404 1224, piia.rissanen@kainuu.fi

Laskentasihteerit Sinikka Korhonen, puh. 044 797 0657, sinikka.korhonen@kainuu.fi

Pääkirjanpitäjä Mirja Kilponen, puh. 044 797 4749, mirja.kilponen@kainuu.fi

Taloussuunnitteluohjelman (Afo) ja SAP-käyttöoikeudet

Järjestelmävastaava Maija-Riikka Lämsä, puh. 040 662 5808, majja-riikka.lamsa@kainuu.fi

